

domačega okolja. Če cenimo sebe in svojo kulturo, lažje sprejemamo druge in drugačno kulturo. Prepričana sem, da je negovanje pripadnosti domovini zato pogoj za aktivno demokratično državljanstvo države in sveta.

Pogosto pozabljamo, da otrok ne učimo in vzgajamo le za sedanjost, ampak predvsem za čas, ki šele prihaja. Izkušnja je sicer kos preroka, pravi

pregovor. Pa vendar moram biti kot učitelj pogosto nič več kot učenec, ki se uči od svojih učencev, to je pri DDE marsikdaj bolj pomembno, kot pri katerem drugem predmetu. Hkrati moram s svojo strokovno usposobljenostjo ter širokim in 'ažuriranim' vedenjem postavljati stvari na pravo mesto.

Težko? Predvsem odgovorno.

Zopet se bliža konec šolskega leta, ko bo v svet odšla še ena generacija. Sprašujem se, ali smo jih učitelji in starši dovolj pripravili na krmarjenje skozi viharje sodobnega časa in na izzive prihodnosti. Smo posredovali vrednote, ki jim bodo pomagale živeti? Jih bodo zmogli in znali negovati in prenašati naprej? Bodo znali preudarno uporabljati pridobljeno znanje in poslušati svoje srce? So bili deležni dovolj pristne človeškosti, so potešene njihove potrebe

po varnosti, sprejetosti, toplini? Bodo mogli dejavno sodelovati v skupnosti in prispevati k skupnemu dobremu?

Kot učitelj si moram odgovoriti tudi in še posebej na takšna vprašanja – v dobro naslednjih generacij in lastnega zadovoljstva pri opravljanju svojega poslanstva. ■

Izzivi domovinske vzgoje v mladinskih centrih

Kako pri mladih zbuditi narodno zavest in domovinsko odgovornost

✍ Boštjan Grošelj

Dokler se sami ne zavemo, da smo poklicani delati tudi na področju državljske in domovinske vzgoje ter etike, da je to delo resnično potrebno, si bomo težko postavljali poslanstvo in cilje na teh področjih. Tovrstnih programov se moramo lotevati iz lastne narodne zavednosti; le tako smo lahko prepričljivi. Koliko je domovinskega ponosa v nas, ve vsakdo zase. Mladi nas opazujejo, zato je naš pozitiven zgled na tem področju nujen, še zdaleč pa ni dovolj. Mlade je treba pritegniti, jih aktivirati, pridobiti za idejo in povabiti k razmisleku o zgodovini slovenskega človeka in slovenstva ter o poti, ki je še pred nami.

oseb in krajev se jim zdi dolgočasno. Toda narodova zgodovina skriva mnoge pretresljive zgodbe, pomembne obraze in zanimivosti. Le odkriti jih je treba ter jih znati predstaviti. Naše korenine segajo v daljno preteklost (od Jugoslavije, Avstro-Ogrske, vladavine Habsburžanov ... do Karantanije). Ker smo majhni, so nam mnogi hoteli te korenine odrezati, a jim ni uspelo. Danes živimo v svoji državi – svobodni in samostojni, a se zdi, da nam manjka zavednosti. Veliko Slovencev je korenine ohranilo v tujini, zato je razumljivo, da se med zamejskimi in izseljenskimi Slovenci bolj goji slovenski narodni ponos. Tudi mi se moramo zavedati in si želeti poslanstva, ki ga opisujejo besede: "S ponosom reči smem – Slovenec sem!" Vendar je treba stopiti korak naprej. Mladim se narodna identiteta v času izgrajevanja osebnosti ne zdi tako pomembna. Zato jih je treba nanjo spomniti: "Slovenec sem in to bom tudi ostal!" Kako?

Mladi in pripadnost domovini

Človek pri oblikovanju lastne samozavesti poleg varnosti, smiselnosti, sposobnosti in identitete potrebuje tudi občutek pripadnosti (R. Reasner). Pripadnost družini, skupnosti, šoli, domovini, narodu. Tako kot vsaka rastlina pripada neki vrsti ra-

Najprej je znanje

Zal danes zgodovina ni več učiteljica življenja, ker mladi zgodovine lastnega naroda in prednikov preprosto ne poznajo dovolj. V učenju zgodovinskih dejstev ne vidijo pravega smisla, naštevanje datumov,

stlin, tudi človek že po zunanosti nekomu pripada. Kitajci, Korejci, Indijanci niso enaki Evropejcem, čeprav so se rodili v Evropi. Ohranjajo svojo zunanjo in notranjo identiteto. Vprašanje narodne identitete je večplastno. Mladi jo pridobivajo in izgrajujejo doma, v šoli in v družbi. Seveda je zelo pomembno, koliko pozornosti temu posvečajo starši pri vzgoji otrok in kakšen zgled so jim. Učitelji v šolah se trudijo, toda vsakdanja raba maternega jezika pri mladih nam pokaže marsikaj. Knjižna raba jezika se izgublja, v pisani besedi mladostnikov najdemo vrsto okrajšav, besed z manjkajočimi črkami, izpuščenimi zlogi, da o slovničnih napakah ne govorimo. Besedila so vedno bolj preprosta, besedni zaklad je majhen. Seveda je to (po) splošen vtis, pa vendar se težko znebimo občutka, da gredo stvari na slabše. Domovinska vzgoja se začne v družini, nadaljuje v šoli, Cerкви in prijateljski skupnosti. Odnos do državnih simbolov, zastave in himne je prvi izraz pripadnosti. S kakšnim ponosom dvigamo slovensko zastavo in zapojemo himno na različnih tekmovanjih, kjer so naši športniki in ekipe uspešni! Prav je tako. Prav je tudi, da imamo doma zastavo,

ki jo ob državnih praznikih izobesimo. "Slovenec sem, Slovenec sem od zibel do groba." Tudi pesem je znak domovinske pripadnosti. Tja do šole starši otrokom še prepevamo preproste slovenske ljudske pesmi. Toda mladi vse bolj poslušajo tuje pesmi, domača glasba jim gre manj 'v ušesa'. Imamo izvrstna besedila in napeve, ki jih redko slišimo. Na radiu se mora po zakonu vrteti določen odstotek slovenske glasbe, a pogosto se to zgodi takrat, ko je poslušnost slaba. Domovinska vzgoja je dandanes zaradi različnih razlogov vedno težja. Svet je preko spleta postal 'mala vas', mednarodne skupnosti so brez meja, pogosta so potovanja in izmenjave, potreba po znanju tujih jezikov na trgu delovne sile je nujna, iskanje zaposlitve na tujih trgih je mikavno, pa tudi sosedovo je (vsaj na prvi pogled) boljše in lepše kot naše ... Vse to mlade iskalce spodbuja k vključevanju v druge skupnosti in narode. Posledica čuta pripadnosti določenemu narodu in domovini je pravilna državljanska drža, kajti če nekam spadam, imam tam tudi pravice in dolžnosti. Zaradi številnih preseljevanj ljudje pogosto nimajo zgrajenega občutka

pripadnosti novi domovini, ampak se pri njih še dolgo ohranjata smisel in pripadnost prvotni domovini – včasih tudi več rodov. Po drugi strani pa mladih poznavanje družbenopolitičnega sistema ne zanima preveč. Mladi se pogosto ne zavedajo, da so strukture in zakoni nujni za normalno delovanje in življenje skupnosti. Pravila niso za to, da se jih krši, ampak da človek znotraj njih živi z drugimi v sožitju in nekaj doseže. Tudi reka ima bregove, ki ji pomagajo, da pride do cilja. Znotraj različnih ustanov in struktur je še dovolj prostora za svobodno izražanje in izobraževanje, ki ga mladi potrebujejo. Pomagati jim moramo, da postanejo dejavni mladi državljani, ki se bodo zavedali, da so z aktivno udeležbo možne spremembe v družbi. Da pa se to lahko zgodi, sta najprej potrebna sprememba v srcu ter kanček poguma. Potem je vse mogoče ...

Kaj lahko storimo v mladinskih centrih?

MIC-ove (Mladinski informacijski center) izvajalce različnih programov za mlade smo povprašali, kaj na področju domovinske vzgoje in učenja že delajo, kaj pa bi še lahko. Odzvala se jih je tretjina. Iz njihovih odgovorov je razvidno, da se jim to področje zdi pomembno, a redko pomislijo nanj. Kaj že delamo:

1. V mladinskih aktivnostih celostno poskrbimo za udeležence in ga poskušamo usposobiti na določenem področju, ga spodbujati k dejavni participaciji, k odločitvam in nadaljnjim aktivnostim.
2. Pri mednarodnih prostovoljskih izkušnjah POTA gre za učenje za dejavno državljanstvo v globalnem smislu. Mladi morajo poznati svojo kulturo in domovino, saj ju predstavljajo v tujini. Poznavanje lastne kulture pa si izoblikujejo tudi ob srečanjih z različnimi kulturami, saj si pojave razlagajo na način, ki so ga razvili v svoji domovini.
3. Na prireditvah in glasbenih tečajih uporabljamo slovenske pesmi (ljudske, nekaj domovinskih), a bi jih morali še več, ker je čuta za slovenstvo vedno manj.

Foto: arhiv MIC

V mladinskih centrih imamo možnost krepiti domovinsko vzgojo in pripadnost, če se le odločimo, da nam je to področje delovanja pomembno. Ni treba čakati, da bo katera od ustanov razpisala sredstva v podporo tej dejavnosti, temveč lahko:

- dosledno, s čim manj tujkami, uporabljamo slovenski jezik v naslovih, člankih, na plakatih, v besedilih naših programov in dejavnosti;
- uporabljamo slovenske logotipe in slogane: "Slovenija – moja dežela" namesto "I feel Slovenija";
- imamo v prostorih obešene zastave (in ne v omari);
- med odmori poslušamo slovensko glasbo (imamo kakovostne glasbenike in zборе);
- v mladih zbudimo ponos, da so Slovenci, in sicer s tem, da poudarjamo našo – slovensko kakovost;
- manj govorimo o naših slabostih in ne širimo negativizma.

V programih neformalnega izobraževanja se moramo zavedati, da ne gre samo za učenje, ampak za osebni razvoj, za vključevanje, načrtovanje, presejanje stereotipov. Tako bi lahko:

- ponujali še več možnosti za uresničevanje idej mladih, pridobljenih na temelju izkušnje;
- poudarjali, kaj vse smo v svetu dosegli prav Slovenci (veliki in malo manj veliki), da ne bo vedno tuje bolj cenjeno od domačega;
- spoznavali svoje korenine, tako duhovne kot družbenopolitične;
- spodbujali mlade k oblikovanju zavesti, da smo vsi soodgovorni za dobrobit naroda;
- prepoznavali in zavzemali lastno mnenje ter razvijali kritično refleksijo o različni ponudbi današnje potrošniške družbe;
- pripravljali pogovorne večere z različnimi gosti (npr. o slovenski govorno-bralni kulturi) ali literarnozgodovinske večere (npr. spoznavanje velikih Slovencev);

• razvijali nove programe in module ter jih ponujali tam, kjer je manj programov za mlade.

Težava pri tem je, kako programe narediti dovolj privlačne in zanimive, da bi pritegnili mlade. Biti pa morajo tudi cenovno ugodni, da bi se jih mladi lahko udeležili. Vzemimo to kot izziv in ne kot težavo ter si zaželim veliko uspeha na tej poti! ■

Foto: arhiv MIC

Povabilo na MIC-ove programe

Duhovnopočitniški teden za mlade (po srcu) v sodelovanju s skupino za študente in mlade odrasle Maranatha: *Ljubi Boga in svojega bližnjega kakor samega sebe*. Veliko časa bomo preživeli v naravi, ob petju in spoznavanju, skupnem kuhanju in na družabnih večerih. Voditelj: jezuit p. Albert Bačar s sodelavci. Termin: od 23. do 29. julija 2012 v Logu pod Mangartom.

Poletni počitniški dnevi LF za mlade v Vrtovčevem domu na Visokem nad Poljanami. Program je namenjen osebni rasti in druženju na izletih, med pogovori in skupno pripravo obrokov. Za vse, ki si želijo od počitnic nekaj več. Voditelja: univ. dipl. komunikologinja Marjana Korošec in p. Albert Bačar. Posebni dnevni gostje: p. Primož Jakop, vojaki slovenske vojske. Termin: sredi julija 2012.

Priprava na zakon ob koncu tedna. Vodi jo univ. dipl. komunikologinja Marjana Korošec s sodelavci (pari, zdravnik, duhovnik). Termini: od 3. do 5. avgusta 2012, od 31. avgusta do 2. septembra 2012 (od petka ob 17.00 do nedelje ob 14.00, brez bivanja).

Prijave in podrobnosti: MIC, Ulica J. Pavla II. 13, Ljubljana, 01/439 97 90, 439 97 92, 031 416 871, e-pošta: prijave@mic.si, www.mic.si.